

WYROK SĄDU (trzecia izba)

z dnia 19 marca 2010 r. *

W sprawie T-42/06

Bruno Gollnisch, zamieszkały w Limonest (Francja), reprezentowany przez adwokatów W. de Saint Justa oraz G. Dubois,

strona skarżąca,

przeciwko

Parlamentowi Europejskiemu, reprezentowanemu początkowo przez H. Krücka, C. Karamarcosa oraz A. Padowską, a następnie przez H. Krücka, D. Moore’a oraz A. Padowską, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

mającej za przedmiot, po pierwsze, stwierdzenie nieważności decyzji Parlamentu Europejskiego z dnia 13 grudnia 2005 r. o pozbawieniu Bruno Gollnisch’a immunitetów i przywilejów, i po drugie, zadośćuczynienie za krzywdę doznaną przez niego w związku z tą decyzją,

* Język postępowania: francuski.

SĄD (trzecia izba),

w składzie: J. Azizi, prezes, E. Cremona i S. Frimodt Nielsen (sprawozdawca), sędziowie,
sekretarz: C. Kristensen, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 28 stycznia 2009 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Ramy prawne

1. Protokół w sprawie przywilejów i immunitetów

- ¹ Artykuł 9 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich stanowiący początkowo załącznik do Traktatu ustanawiającego Jedną Radę i Jedną

Komisję Wspólnot Europejskich, a następnie na podstawie traktatu amsterdamskiego do traktatu WE (zwanego dalej: „protokołem”) stanowi:

„Wobec członków Parlamentu Europejskiego nie można prowadzić dochodzenia, postępowania sądowego ani też ich zatrzymywać z powodu ich opinii lub stanowiska zajętego przez nich w głosowaniu w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych”.

2 Artykuł 10 protokołu stanowi:

„Podczas sesji Parlamentu Europejskiego jego członkowie korzystają:

- a) na terytorium swojego państwa – z immunitetów przyznawanych członkom parlamentu ich państwa;
- b) na terytorium innego państwa członkowskiego – z immunitetu chroniącego przed zatrzymaniem oraz immunitetu jurysdykcyjnego.

Immunitet chroni także członków podczas ich podróży do i z miejsca, gdzie odbywa się posiedzenie Zgromadzenia.

Nie można powoływać się na immunitet, w przypadku gdy członek został schwytany na gorącym uczynku i nie może on stanowić przeszkody w wykonywaniu przez Parlament Europejski prawa uchylenia immunitetu w odniesieniu do któregokolwiek ze swoich członków”.

2. Regulamin Parlamentu

- 3 Artykuł 5 ust. 1 szesnastego wydania regulaminu Parlamentu (lipiec 2004 r.) (Dz.U. 2005 L 44, s. 1) stanowi, że „[p]osłom do Parlamentu Europejskiego przysługują przywileje oraz immunitety przewidziane w Protokole”.

- 4 Artykuł 6 ust. 1 i 3 regulaminu Parlamentu stanowi:

„1. Wykonując swoje uprawnienia związane z przywilejami oraz immunitetami, Parlament dąży przede wszystkim do utrzymania swojej integralności jako demokratycznego zgromadzenia prawodawczego oraz do zagwarantowania niezależności posłów w sprawowaniu ich funkcji.

[...]

3. Każdy wniosek dotyczący skorzystania z immunitetu i przywilejów skierowany do Przewodniczącego przez posła lub byłego posła jest przedstawiany na posiedzeniu plenarnym oraz przekazywany właściwej komisji”.

- 5 Artykuł 7 ust. 6 regulaminu Parlamentu stanowi:

„W przypadku wniosku o skorzystanie z przywilejów lub immunitetu komisja stwierdza, czy istnieją okoliczności stanowiące administracyjne lub inne ograniczenie swobody przemieszczania się posłów udających się na miejsce obrad Parlamentu lub z niego powracających bądź swobody wyrażania opinii lub głosowania podczas wykonywania mandatu lub czy wchodzą one w zakres art. 10 Protokołu o przywilejach i immunitetach niewynikających z prawa krajowego. Komisja przedstawia właściwemu organowi propozycję wyciągnięcia odpowiednich wniosków”.

3. Artykuł 26 konstytucji francuskiej

- 6 Artykuł 26 konstytucji francuskiej stanowi:

„Żaden członek Parlamentu nie może być ścigany, poszukiwany, aresztowany lub osądzony z powodu opinii lub stanowiska zajętego przez niego w głosowaniu w czasie wykonywania obowiązków służbowych.

Żaden członek parlamentu nie może być aresztowany w związku z przestępstwem lub wykroczeniem, nie można go pozbawić wolności ani tej wolności ograniczyć, bez zgody prezydium izby, do której należy. Zgoda taka nie jest wymagana w przypadku ujęcia na gorącym uczynku popełnienia zbrodni lub występku bądź skazania za nie prawomocnym wyrokiem.

Zatrzymanie, zastosowanie środków polegających na pozbawieniu lub ograniczeniu wolności i ściganie członka Parlamentu podlegają zawieszeniu na czas trwania sesji, jeżeli żąda tego izba, do której on należy [...]”.

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

- 7 Skarżący, Bruno Gollnisch, jest posłem do Parlamentu Europejskiego i radnym regionu Rodan-Alpy (Francja).
- 8 W dniu 11 października 2004 r. skarżący przeprowadził konferencję prasową w swoim biurze poselskim w Lyonie (Francja).
- 9 W jej trakcie skarżący odniósł się kolejno do następujących kwestii: przystąpienie Republiki Turcji do Unii Europejskiej, proces ratyfikacji Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, sprawa zakładników w Iraku, sytuacja polityczna i społeczna i wreszcie sprawozdanie Komisji do spraw Rasizmu i Negacjonizmu na uniwersytecie Jean-Moulin Lyon-III przekazane francuskiemu ministrowi edukacji narodowej (tzw. „sprawozdanie Rousseau”), dotyczące w szczególności opinii niektórych pracowników naukowych zajmujących się historią drugiej wojny światowej w Europie.
- 10 W dniu 15 października 2004 r. francuski minister sprawiedliwości zarządził wszczęcie dochodzenia policyjnego w przedmiocie określonych twierdzeń przedstawionych przez skarżącego przy okazji tej konferencji prasowej, które zostały uznane za poddanie w wątpliwość zbrodni przeciwko ludzkości popełnionych przez reżim narodowo-socjalistyczny.

- 11 Pismem z dnia 29 listopada 2004 r. prokurator generalny przy sądzie apelacyjnym w Lyonie polecił prokuratorowi Republiki w Lyonie wszczęcie przeciwko skarżącemu postępowania karnego w związku z negowaniem przez niego istnienia zbrodni przeciwko ludzkości. Prokurator Republiki w Lyonie wszczął przeciwko skarżącemu postępowanie karne na podstawie art. 24a ustawy z dnia 29 lipca 1881 r. o wolności prasy (*Bulletin des Lois*, 1881, nr 637, s. 125). Artykuł ten, który pod groźbą kary zakazuje, w szczególności publicznego przedstawiania twierdzeń zaprzeczających popełnieniu zbrodni przeciwko ludzkości, wprowadzony został przez art. 9 ustawy nr 90–615 z dnia 13 lipca 1990 r. mającej na celu wyeliminowanie wszelkich aktów rasizmu, antysemityzmu i ksenofobii (JORF z dnia 14 lipca 1990 r., s. 8333).
- 12 W dniu 7 kwietnia 2005 r. poseł do Parlamentu, Luca Romagnoli, przesłał Przewodniczącemu Parlamentu, na podstawie art. 6 ust. 3 regulaminu Parlamentu, pismo wzywające go do przedłożenia komisji do spraw prawnych wniosku o udzielenie zgody na skorzystanie przez skarżącego z immunitetu parlamentarnego. Pismo to zostało sformułowane w następujący sposób:

„Mamy [...] do czynienia z oczywistym przypadkiem *fumus persecutionis*, w którym parlamentarzysta opozycji ścigany jest na podstawie osobistego zarządzenia członka władzy wykonawczej, który co więcej rywalizuje z nim na płaszczyźnie lokalnej.

Zgodnie z art. 10 [akapit pierwszy lit. a)] [protokołu] immunitet parlamentarny, z którego korzysta B. Gollnisch, to ten, który został przewidziany we francuskim prawie konstytucyjnym. Artykuł 26 konstytucji francuskiej stanowi, że izba, do której należy parlamentarzysta, może domagać się zawieszenia postępowania.

Działając na podstawie art. 6 ust. 3 [regulaminu Parlamentu], za przyzwoleniem B. Gollnischam mam zaszczyt podjąć działania mające na celu udzielenie zgody na skorzystanie przez niego z immunitetu”.

- 13 Podczas sesji plenarnej Parlamentu w dniu 14 kwietnia 2005 r. przewodniczący Parlamentu podał do wiadomości pismo L. Romagnoliego i przekazał wniosek o udzielenie zgody na skorzystanie przez skarżącego z immunitetu właściwej w tej sprawie komisji do spraw prawnych.
- 14 Podczas spotkania komisji do spraw prawnych w dniu 21 kwietnia 2005 r. posłanka do Parlamentu, D. Wallis, została wyznaczona sprawozdawcą w tej sprawie.
- 15 W dniu 25 kwietnia 2005 r., w następstwie otrzymania przez skarżącego wezwania do stawienia się w dniu 26 kwietnia 2005 r. przed sądem okręgowym w Lyonie, L. Romagnoli przesłał przewodniczącemu Parlamentu kolejne pismo.
- 16 Podczas rozprawy przed tribunal correctionnel w Lyonie postanowiono rozpatrzyć sprawę w późniejszym terminie z uwagi na to, że wniosek o udzielenie zgody na skorzystanie przez skarżącego z immunitetu nie został dotychczas rozpatrzony przez Parlament.
- 17 W dniu 9 czerwca 2005 r. przewodniczący komisji do spraw prawnych Parlamentu wystosował do francuskiego ministra sprawiedliwości pismo w celu, po pierwsze, poinformowania go o złożeniu wniosku o udzielenie zgody na skorzystanie przez skarżącego z immunitetu, i po drugie, przedstawienia określonych pytań mających związek z toczącym się przeciw skarżącemu postępowaniem sądowym.
- 18 W dniu 13 lipca 2005 r. przewodniczący Parlamentu wystosował pismo do Stałego Przedstawiciela Francji przy Unii Europejskiej, w którym poinformował go o stanie postępowania przed Parlamentem i zwrócił się do niego o przekazanie władzom sądowym wniosku o natychmiastowe zawieszenie postępowania karnego w celu umożliwienia Parlamentowi rozpatrzenia sprawy i podjęcia decyzji w przedmiocie wniosku o udzielenie zgody na skorzystanie przez skarżącego z immunitetu.

- 19 Podczas posiedzenia w dniu 14 lipca 2005 r. komisja do spraw prawnych Parlamentu przystąpiła do wstępnego głosowania, w wyniku którego D. Wallis powierzone zostało zadanie przygotowania projektu sprawozdania ukierunkowanego na udzielenie zgody na skorzystanie przez skarżącego z immunitetu.
- 20 W odpowiedzi na pismo przewodniczącego Parlamentu z dnia 13 lipca 2005 r. w dniu 18 lipca 2005 r. francuski minister sprawiedliwości napisał do niego, co następuje:

„Do sądu rozpatrującego sprawę należy wypowiedzenie się, po przeprowadzeniu jawnego i kontradyktoryjnego postępowania, co do tego, czy oskarżenie przedstawiło dowody i czy dowody te są wystarczające, a oskarżony korzysta do tego momentu z domniemania niewinności. Będąc ministrem sprawiedliwości, nie jestem w stanie wydać jakiegokolwiek oceny w tej kwestii.

Zauważam ponadto, że w ramach śledztwa sądowego, B. Gollnisch nie został zatrzymany i nie zastosowano wobec niego żadnego środka zapobiegawczego pomimo tego, że nie zastosował się do wezwania do stawienia wystosowanego doń przez służby policyjne, gdyż są to jedyne środki, które w przypadku parlamentarzystów krajowych wymagają na podstawie art. 26 konstytucji [francuskiej] uprzedniego zezwolenia prezydium izby, do której oni należą”.

- 21 Po odbyciu licznych posiedzeń i rozpatrzeniu trzech projektów sprawozdania na posiedzeniu w dniu 22 listopada 2005 r. komisja do spraw prawnych Parlamentu przyjęła czwarty projekt sprawozdania D. Wallis ukierunkowany na odmowę udzielenia zgody na skorzystanie przez skarżącego z immunitetu.

22 Uzasadnienie tego sprawozdania brzmi następująco:

„4. Od czasów pierwszej pięcioletniej kadencji Parlament Europejski wydał rozstrzygnięcia w przedmiocie określonej liczby wniosków o uchylenie immunitetu. Dyskusje w Parlamencie dotyczące tych wniosków pozwoliły wywieść kilka ogólnych zasad, którym poświęcona została rezolucja Parlamentu przyjęta na posiedzeniu w dniu 10 marca 1987 r. na podstawie sprawozdania posła Donneza odnoszącego się do projektu protokołu zmieniającego [protokół] odnośnie do członków Parlamentu Europejskiego (A2-121/86). W tym miejscu użyteczne jest krótkie przypomnienie niektórych z tych zasad w celu wzięcia ich pod uwagę w niniejszym przypadku.

- a) Immunitet parlamentarny nie jest przywilejem na korzyść poszczególnych członków Parlamentu, lecz gwarancją niezależności Parlamentu i jego członków od innych instytucji.
- b) Okoliczność, że art. 10 akapit pierwszy [lit.] a) [protokołu] zawiera odniesienie do immunitetów przyznanych członkom parlamentów krajowych, nie oznacza, że Parlament Europejski nie może ustanowić swoich własnych przepisów w materii uchylania immunitetu parlamentarnego. Decyzje Parlamentu ukształtowały krok po kroku spójne pojęcie europejskiego immunitetu parlamentarnego, które jest co do zasady autonomiczne w stosunku do praktyk poszczególnych parlamentów krajowych. Pozwala to na uniknięcie sytuacji, w której posłowie traktowani są różnie, w zależności od ich obywatelstwa. W konsekwencji, mimo iż immunitet przyznany w prawie krajowym jest brany pod uwagę, Parlament Europejski stosuje swoje własne utrwalone zasady przy podejmowaniu decyzji w przedmiocie uchylenia immunitetu posła.

Immunitet parlamentarny ma na celu ochronę wolności wypowiedzi i wolności debaty politycznej posłów. Z tego względu właściwa komisja Parlamentu Europejskiego zawsze uważała za podstawową zasadę to, że we wszystkich przypadkach, gdy czyny zarzucone posłom są objęte zakresem ich działalności politycznej lub są z nią bezpośrednio związane, immunitet nie jest uchylany.

Obejmuje to na przykład wyrażanie opinii uważanych za objęte zakresem działalności politycznej posła podczas manifestacji, spotkań politycznych, w publikacjach o charakterze politycznym, w prasie, w książkach, w telewizji, poprzez złożenie podpisu pod deklaracją polityczną, a nawet przed sądem.

- c) Zasada ta wiąże się z innymi kwestiami przemawiającymi za uchyleniem immunitetu lub przeciwko jego uchyleniu, w szczególności »fumus persecutionis«, czyli domniemaniem, że za postępowaniem karnym kryje się zamiar zaszkodzenia działalności politycznej posła. Jak stwierdzono w uzasadnieniu sprawozdania posła Donneza pojęcie »fumus persecutionis« oznacza co do zasady, że nie uchyla się immunitetu, jeżeli istnieje podejrzenie, że u źródeł postępowania karnego leży zamiar zaszkodzenia działalności politycznej posła.

Tak więc jeżeli postępowanie zostało wszczęte przez przeciwnika politycznego, to w razie braku dowodu przeciwnego immunitetu nie uchyla się, ponieważ należy uznać, że postępowanie ma na celu zaszkodzenie temu posłowi, a nie naprawienie wyrządzonej krzywdy. Podobnie, jeżeli postępowanie zostało wszczęte w okolicznościach pozwalających przypuszczać, że ma ono na celu wyłącznie zaszkodzenie posłowi, immunitetu nie uchyla się.

III. Uzasadnienie proponowanej decyzji

1. Komisja do spraw prawnych szczegółowo przeanalizowała artykuły [protokołu], które mogą znaleźć zastosowanie. Komisja zadecydowała, że niniejsza sprawa powinna zostać zbadana w świetle art. 9 [protokołu] w związku z przywołanymi powyżej zasadami.

Artykuł 9 stanowi, że »[w]obec członków Parlamentu Europejskiego nie można prowadzić dochodzenia, postępowania sądowego ani też ich zatrzymywać z powodu ich opinii lub stanowiska zajętego przez nich w głosowaniu w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych«. Bezwzględny immunitet dotyczy więc wyłącznie opi-

nii i stanowisk zajętych przez posłów w głosowaniu w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych.

Parlament stale bronił podstawowej zasady, zgodnie z którą nie można w żaden sposób uchylić immunitetu, w przypadku gdy czyny zarzucane posłowi miały miejsce w ramach wykonywania przez niego obowiązków służbowych posła do Parlamentu Europejskiego lub są bezpośrednio z tymi obowiązkami służbowymi związane. Te same zasady powinny stosować się w przypadku złożenia wniosku o udzielenie zgody na skorzystanie z immunitetu parlamentarnego.

- a) Na podstawie tych zasad komisja stwierdza, że skoro B. Gollnisch wyraził opinię podczas konferencji prasowej w dniu 11 października 2004 r. to nie korzystał on z wolności wypowiedzi »w ramach wykonywania obowiązków służbowych« posła do Parlamentu Europejskiego.

Zgodnie z wyjaśnieniami przedstawionymi przez B. Gollnischę wyraził on swoją opinię na temat masakry w Katyniu w odpowiedzi na pytania dziennikarzy o jego wysoce krytyczne uwagi w przedmiocie ingerencji politycznych w sprawozdanie Rouso dotyczące poglądów politycznych pracowników naukowych uniwersytetu Lyon-III. Twierdzenia te były bezpośrednio związane z działalnością zawodową B. Gollnischę będącego profesorem uniwersytetu Lyon-III i nie miały nic wspólnego z jego obowiązkami służbowymi posła do Parlamentu Europejskiego.

Z tego względu nie można uznać, że działał on »w ramach wykonywania obowiązków służbowych« posła do Parlamentu Europejskiego.

- b) Zastosowano się do art. 7 ust. 6 regulaminu [Parlamentu]. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez francuskiego ministra sprawiedliwości postępowanie karne wszczęte przeciwko B. Gollnischowi nie stanowi przeszkody w wykonywaniu

przez niego mandatu, która uniemożliwiłaby mu na przykład uczestnictwo w sesjach Parlamentu, w posiedzeniach komisji itd. Z informacji tych wynika, że B. Gollnisch nie ma obowiązku stawiennictwa na rozprawie i że może on być reprezentowany przez swojego prawnika. Ponadto na wniosek B. Gollnisch rozprawa może zostać odroczone.

2. Zgodnie z art. 7 ust. 2 regulaminu [Parlamentu] propozycja decyzji komisji ogranicza się do zalecenia uwzględnienia lub oddalenia wniosku o udzielenie zgody na skorzystanie z immunitetu i przywilejów.

IV. Wnioski

Mając na uwadze powyższe rozważania, komisja prawna, po zbadaniu powodów przemawiających za udzieleniem zgody na skorzystanie z immunitetu i przeciw udzieleniu takiej zgody, zaleca oddalenie wniosku o udzielenie zgody na skorzystanie przez B. Gollnisch z immunitetu”.

²³ Decyzją 2005/2072 (IMM) z dnia 13 grudnia 2005 r. (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją”) Parlament podążył za tą propozycją i – ograniczając się do wskazania sprawozdania przyjętego przez komisję do spraw prawnych, nie przedstawiając jednocześnie innego uzasadnienia – zadecydował o „odmowie udzielenia zgody na skorzystanie immunitetu i przywilejów” przez skarżącego.

²⁴ Wyrokiem z dnia 28 lutego 2008 r. cour d’appel w Lyonie utrzymał w mocy wyrok tribunal correctionnel, którym skarżący został skazany na trzy miesiące pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania i grzywnę w wysokości 5000 EUR oraz część ustaleń dotyczącą odszkodowania na rzecz powodów cywilnych.

- ²⁵ Jednak wyrokiem z dnia 23 czerwca 2009 r. Cour de cassation (Francja) uchylił wyrok sądu apelacyjnego w Lyonie z dnia 28 lutego 2008 r. Cour de cassation orzekł zasadniczo, że czyny zarzucane skarżącemu nie mogą stanowić podstawy wszczęcia postępowania i w ten sposób ostatecznie zamknął postępowanie karne wszczęte przeciwko niemu.

Przebieg postępowania i żądania stron

- ²⁶ W skardze złożonej w sekretariacie Sądu w dniu 13 lutego 2006 r. skarżący żąda, na podstawie art. 230 akapit czwarty WE, stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji oraz zadośćuczynienia za krzywdę, której miał doznać.
- ²⁷ Odrębnym pismem złożonym w sekretariacie Sądu dnia 13 lutego 2006 r. skarżący zażądał, na podstawie art. 242 WE, zawieszenia wykonania zaskarżonej decyzji. Wniosek ten został oddalony postanowieniem prezesa Sądu z dnia 12 maja 2006 r.
- ²⁸ Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 21 lutego 2006 r. L. Romagnoli wniósł o przystąpienie do sprawy w charakterze interwenienta popierającego stronę skarżącą. Postanowieniem prezesa trzeciej izby Sądu z dnia 14 lutego 2008 r. wniosek ten został oddalony.
- ²⁹ Odrębnym pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 28 kwietnia 2006 r. Parlament podniósł zarzut niedopuszczalności na podstawie art. 114 § 1 regulaminu Sądu, zmierzając do tego, aby skarga została odrzucona w całości jako niedopuszczalna.

- 30 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 20 czerwca 2006 r. skarżący przedstawił swoje uwagi w kwestii podniesionego przez Parlament zarzutu niedopuszczalności.
- 31 Postanowieniem Sądu (trzecia izba) z dnia 22 stycznia 2008 r. zarzut niedopuszczalności został włączony do postępowania co do istoty.
- 32 W dniu 14 marca 2008 r. Parlament przedstawił swoją odpowiedź na skargę.
- 33 Pismem sekretariatu z dnia 1 kwietnia 2008 r. skarżący został wezwany do złożenia repliki.
- 34 Skarżący nie przedstawił repliki w wyznaczonym terminie ale później potwierdził, że nadal ma interes w rozstrzygnięciu sprawy.
- 35 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd (trzecia izba) postanowił otworzyć procedurę ustną.
- 36 Na rozprawie w dniu 28 stycznia 2009 r. wysłuchane zostały wystąpienia stron i ich odpowiedzi na pytania Sądu.
- 37 W następstwie wydania wyroku przez Cour de cassation w dniu 23 czerwca 2009 r. postanowieniem z dnia 9 lipca 2009 r. Sąd zadecydował o ponownym otwarciu

procedury ustnej i w ramach środków organizacji postępowania wezwał strony do przedstawienia dokumentów i odpowiedzi na pytania dotyczące tegoż wyroku. Do wezwania tego zastosowano się.

38 Decyzją prezesa trzeciej izby Sądu z dnia 17 września 2009 r. procedura ustna została zamknięta.

39 Skarżący wnosi do Sądu o:

- stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;
- zasądzenie na jego rzecz kwoty 8000 EUR tytułem zadośćuczynienia za krzywdę;
- zasądzenie na jego rzecz kwoty 4000 EUR tytułem kosztów poniesionych w związku z zastępstwem procesowym i przygotowaniem skargi.

40 Parlament wnosi do Sądu o:

- stwierdzenie, że skarga stała się bezprzedmiotowa i że w następstwie wydania wyroku przez Cour de cassation w dniu 23 czerwca 2009 r. należy umorzyć postępowanie;

- tytułem żądania ewentualnego, odrzucenie skargi jako niedopuszczalnej lub oddalenie jej jako bezzasadnej;
- obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

Co do prawa

1. *W przedmiocie wniosku o stwierdzenie nieważności*

Argumenty stron

⁴¹ Wezwany przez Sąd do zajęcia stanowiska w przedmiocie skutków wyroku Cour de cassation dla niniejszego postępowania skarżący twierdzi na wstępie, że nadal posiada interes w stwierdzeniu nieważności zaskarżonej decyzji: po pierwsze, aby uniknąć uzyskania przez tę decyzję rangi precedensu, po drugie, z tego względu, że wszczęto przeciwko niemu kolejne postępowanie o inne czyny, i zatem pożądané jest, by Sąd wypowiedział się co do kwestii prawnych związanych z zaskarżoną decyzją po to, by Parlament nie przyjął w przyszłości podobnej decyzji, po trzecie, ponieważ orzeczenie Cour de cassation nie w całości naprawiło krzywdę wyrządzoną mu w związku z zaskarżoną decyzją, i po czwarte, ponieważ poniósł on szkodę majątkową w związku z kosztami zakwestionowania zaskarżonej decyzji.

⁴² Ponadto skarżący utrzymuje zasadniczo, że jego skarga jest dopuszczalna.

- 43 Na poparcie skargi skarżący podnosi sześć zarzutów. Twierdzi, że, po pierwsze, Parlament dopuścił się obejścia przepisów proceduralnych, po drugie, naruszył on art. 9 i 10 protokołu, po trzecie, naruszył utrwaloną praktykę komisji do spraw prawnych, jeśli chodzi z jednej strony o wolność wypowiedzi i z drugiej o strony *fumus persecutionis*, po czwarte, naruszył zasady pewności prawa i uzasadnionych oczekiwań, po piąte, naruszył niezależność poselską, i wreszcie po szóste, nie zastosował się do przepisów swojego regulaminu dotyczących procedury mogącej doprowadzić do pozbawienia posła mandatu.
- 44 Parlament utrzymuje zasadniczo, że skarżący nie posiada już interesu w stwierdzeniu nieważności zaskarżonej decyzji, gdyż w następstwie wydania przez Cour de cassation wyroku z dnia 23 czerwca 2009 r. wszczęte przeciwko niemu postępowanie karne zostało już w sposób nieodwołalny zamknięte i w konsekwencji kwestia immunitetu skarżącego nie pojawia się już w ramach tej sprawy. Zdaniem Parlamentu wynika z tego, że stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji nie będzie wywoływać żadnych skutków prawnych wobec skarżącego.
- 45 Parlament uważa, że za pomocą skargi skarżący zmierza bowiem do tego, by Parlament został zobowiązany do ponownego zbadania sprawy i w następstwie tego ponownego zbadania udzielił skarżącemu zgody na skorzystanie z immunitetu i zdecydował, że należy zawiesić postępowanie przeciwko skarżącemu, co przy wzięciu pod uwagę orzeczenia Cour de cassation nie jest już możliwe.
- 46 Tak więc, nie rezygnując z podnoszenia niedopuszczalności skargi Parlament, uważa jednocześnie, że w razie uznania skargi za dopuszczalną, postępowanie należałoby umorzyć.
- 47 Jeśli chodzi o dopuszczalność, Parlament utrzymuje zasadniczo, że zaskarżona decyzja nie wywołuje skutków prawnych, po pierwsze, ze względu na jej charakter, i po drugie, ze względu na ogólny system immunitetów parlamentarnych oraz że w związku z tym nie mamy do czynienia z aktem zaskarżalnym.

- 48 Jeśli chodzi o istotę sprawy, Parlament podnosi zasadniczo, po pierwsze, że skarga dotyczy sprawozdania sporządzonego przez komisję do spraw prawnych i w szczególności uzasadnienia tego sprawozdania; tymczasem tylko decyzja przyjęta podczas sesji plenarnej może stanowić akt Parlamentu, ponieważ ani propozycji decyzji zawartej w sprawozdaniu komisji do spraw prawnych, ani uzasadnienia nie można uważać za akt Parlamentu.
- 49 Parlament podnosi zasadniczo, po drugie, że akty dotyczące udzielenia zgody na skorzystanie z immunitetu nie mogą się bezpośrednio opierać na protokole i że z tego względu wybrano zawartą w jego regulaminie podstawę prawną przyjmowania aktów udzielających zgody na skorzystanie z immunitetu.
- 50 Parlament podnosi zasadniczo, po trzecie, że w ramach prawnych udzielenia zgody na skorzystanie z immunitetu decyzja Parlamentu o nieudzieleniu zgody na skorzystanie z niego mogła teoretycznie zostać podjęta zarówno na podstawie art. 9 protokołu, jak i na podstawie jego art. 10.
- 51 Parlament utrzymuje zasadniczo, po czwarte, że zarzuty skarżącego dotyczące konieczności zastosowania art. 10 odnoszą się w większym stopniu do zbadania zaskarżonej decyzji co do istoty niż do kwestii jej podstawy prawnej.
- 52 Parlament podnosi zasadniczo, po piąte, że jeśli chodzi o zawieszenie postępowania, skarżący nie utrzymuje w skardze, że Parlament powinien był zastosować art. 26 akapit trzeci konstytucji francuskiej, lecz że ewentualna decyzja o udzieleniu zgody na skorzystanie przez skarżącego z immunitetu powinna była wywołać skutek przewidziany

w tym konstytucyjnym przepisie i że jego zdaniem art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu nie zawiera odesłania do art. 26 akapit trzeci konstytucji francuskiej.

- 53 Parlament podnosi zasadniczo, po szóste, że nawet w przypadku możliwości zastosowania tego przepisu konstytucyjnego wobec skarżącego mógł on, z uwagi na przysługujące mu uprawnienia dyskrecyjne, przyjąć taką decyzję jak zaskarżona decyzja.
- 54 Parlament utrzymuje zasadniczo, po siódme, że zastosowanie art. 26 akapit trzeci konstytucji francuskiej doprowadziłoby z jednej strony do pojawienia się kwestii, czy nie należało raczej podjąć działań bezpośrednio na podstawie tego przepisu krajowego zamiast prowadzić postępowanie przewidziane w jego regulaminie, dlatego że przepis ten zakłada, iż immunitet istnieje już przed pomyślnym zakończeniem postępowania w przedmiocie udzielenia zgody na skorzystanie z niego, podczas gdy w ramach przepisu art. 26 akapit trzeci konstytucji francuskiej przed podjęciem decyzji przez Zgromadzenie immunitet nie istnieje. Ponadto Parlament uważa, iż mógł on przyjąć decyzję odmowną nawet w przypadku podjęcia działań na podstawie art. 26 akapit trzeci konstytucji francuskiej i że sytuacja prawna skarżącego nie uległaby w takim przypadku zmianie.
- 55 Zdaniem Parlamentu prowadzenie procedury związanej z zawieszeniem postępowania prowadziłyby z drugiej strony do powstania problemu, jaki zakres należy przypisać pojęciu „sesja”, które powinno być rozpatrywane na płaszczyźnie wspólnotowej, co skutkowałoby tym, że w razie braku ponownej decyzji Parlamentu żądającej zawieszenia postępowania karnego skutki tej decyzji wygasłyby z końcem sesji rocznej 2005/2006, czyli w drugi wtorek marca 2006 r.
- 56 Parlament podnosi zasadniczo, po ósme, że skarżący nie mógł skutecznie powołać się na naruszenie zasady uzasadnionych oczekiwań, dlatego że Parlament nie podał mu precyzyjnych, bezwarunkowych i spójnych informacji, które pozwoliłyby mu przyjąć,

że zostanie mu udzielona zgoda na skorzystanie z immunitetu, tym bardziej że Parlament dysponuje w tym względzie szerokim zakresem uznania.

- 57 Parlament utrzymuje, po dziewiąte, że skarżący nie przedstawił jakichkolwiek dowodów na poparcie swoich zarzutów dotyczących tego, że zaskarżona decyzja miała naruszać niezależność przysługującą mu z tytułu bycia posłem.
- 58 Wreszcie Parlament twierdzi, po dziesiąte, że zarzuty skarżącego dotyczące naruszenia art. 3 ust. 6 akapit drugi regulaminu Parlamentu są całkowicie bezpodstawne, dlatego że przepis ten nie ma żadnego związku z zaskarżoną decyzją.

Ocena Sądu

- 59 Należy na wstępie zbadać, czy skarżący nadal posiada interes prawny i jeśli tak, to czy w konsekwencji skarga o stwierdzenie nieważności nadal powinna być rozpatrywana.
- 60 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, biorąc pod uwagę przedmiot skargi, skarżący musi mieć interes prawny w dniu wniesienia skargi, w przeciwnym razie skarga jest niedopuszczalna. Ponadto interes prawny skarżącego w uzyskaniu zadośćuczynienia musi istnieć, pod rygorem umorzenia postępowania, do momentu wydania orzeczenia sądowego (zob. podobnie wyroki Trybunału: z dnia 16 grudnia 1963 r. w sprawie

14/63 Forges de Clabecq przeciwko Wysokiej Władzy, Rec. s. 719, 748; z dnia czerwca 2007 r. w sprawie C-362/05 P Wunenberger przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-4333, pkt 42).

- ⁶¹ Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem postępowanie w sprawie wniosku o stwierdzenie nieważności aktu zostaje umorzone, jeżeli z powodu zdarzenia, które wystąpiło w trakcie postępowania, strona skarżąca straciła interes w stwierdzeniu nieważności zaskarżonego aktu (zob. przykładowo postanowienie Sądu z dnia 17 października 2005 r. w sprawie T-28/02 First Data i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-4119, pkt 36, 37 i przytoczone tam orzecznictwo), co skutkuje tym, że stwierdzenie nieważności zaskarżonego aktu nie może już samo w sobie wywoływać skutków prawnych (zob. podobnie postanowienie Sądu z dnia 14 marca 1997 r. w sprawie T-25/96 Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen i Hapag-Lloyd przeciwko Komisji, Rec. s. II-363, pkt 16 i przytoczone tam orzecznictwo).
- ⁶² Ponadto orzekano już, że jeżeli interes, na który powołuje się strona skarżąca, dotyczy przyszłej sytuacji prawnej, należy wykazać, iż pogorszenie tej sytuacji prawnej jest już pewne (wyroki Sądu: z dnia 17 września 1992 r. w sprawie T-138/89 NBV i NVB przeciwko Komisji, Rec. s. II-2181, pkt 33; z dnia 14 kwietnia 2005 r. w sprawie T-141/03 Sniace przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1197, pkt 26).
- ⁶³ W trakcie postępowania Cour de cassation uznał, że czyny zarzucone skarżącemu nie mogły stanowić podstawy wszczęcia postępowania. W ten sposób postępowanie karne wszczęte przeciwko niemu i leżące u źródeł wniosku, w którego następstwie przyjęto zaskarżoną decyzję, zostało ostatecznie zamknięte.
- ⁶⁴ Stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji nie może już zatem samo w sobie wywoływać skutków prawnych. Podjęcie przez Parlament kolejnej decyzji dotyczącej immunitetu skarżącego w związku z okolicznościami leżącymi u źródeł niniejszej sprawy jest bowiem w następstwie wyroku Cour de cassation wykluczone, ponieważ Cour de cassation zadecydował, że okoliczności te nie mogą stanowić podstawy wszczęcia postępowania.

- ⁶⁵ Skarżący nie ma już zatem interesu w stwierdzeniu nieważności zaskarżonej decyzji i postępowanie w przedmiocie wniosku o stwierdzenie nieważności powinno zostać umorzone.
- ⁶⁶ Wniosku tego nie podważają argumenty podniesione przez skarżącego w odpowiedzi na pisemne pytanie Sądu, które miało na celu uzyskanie jego opinii na temat wyroku Cour de cassation z dnia 23 czerwca 2009 r.
- ⁶⁷ W odpowiedzi na pisemne pytanie Sądu skarżący stwierdził, że toczy się przeciwko niemu odrębne postępowanie wszczęte na wniosek organizacji przeciwnych jego ugrupowaniu w związku z komunikatem prasowym opublikowanym przez grupę posłów, do której on należy, i że z uwagi na to, że powołał się on w tym względzie na immunitet, wypowiedzenie się przez Sąd w tej sprawie byłoby użyteczne.
- ⁶⁸ Z orzecznictwa Trybunału wynika, że strona skarżąca może zachować interes prawny dotyczący żądania stwierdzenia nieważności aktu instytucji, gdy do zarzucanej niezgodności z prawem może dojść ponownie w przyszłości, niezależnie od okoliczności dotyczących sprawy, której dotyczy skarga wniesiona przez tę stronę skarżącą (zob. podobnie ww. w pkt 60 wyrok w sprawie Wunenburger przeciwko Komisji, pkt 50–52 i przytoczone tam orzecznictwo).
- ⁶⁹ Tymczasem nawet jeśli przyjąć, że – jak twierdzi skarżący – toczy się przeciwko niemu odrębne postępowanie o nowe czyny, to nie wykazał on, że do zarzucanej w niniejszej sprawie niezgodności z prawem może dojść ponownie w przyszłości niezależnie od okoliczności dotyczących niniejszej sprawy. Skarżący nie kwestionuje bowiem zgodności z prawem przepisów, które zostały wobec niego zastosowane, lecz podnosi niezgodność z prawem sposobu ich zastosowania przez Parlament w okolicznościach sprawy leżącej u źródeł niniejszego postępowania. Wynika z tego, że przywołane powyżej w pkt 68 orzecznictwo nie ma zastosowania w niniejszym przypadku i że w konsekwencji skarżący nie może celem uzasadnienia swojego interesu prawnego skutecznie powołać się na okoliczność, że do tej niezgodności z prawem może dojść ponownie w przyszłości niezależnie od okoliczności dotyczących niniejszej sprawy.

- 70 Skarżący powołuje się dodatkowo na interes w stwierdzeniu nieważności zaskarżonej decyzji, co ma służyć wykazaniu, że jego żądanie zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną jego reputacji jest zasadne.
- 71 Prawdą jest, że z orzecznictwa wynika, iż skarga o stwierdzenie nieważności nie jest niedopuszczalna tylko z tego powodu, że w przypadku stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji instytucja, która wydała akt, może przy wzięciu pod uwagę okoliczności nie mieć możliwości wykonania zobowiązania ciążącego na niej na mocy traktatu. W takim przypadku ze skargą nadal wiąże się interes prawny, gdyż stanowi ona co najmniej podstawę ewentualnej skargi odszkodowawczej (wyroki Trybunału: z dnia 5 marca 1980 r. w sprawie 76/79 Könecke Fleischwarenfabrik przeciwko Komisji, Rec. s. 665, pkt 9; z dnia 31 marca 1998 r. w sprawach połączonych C-68/94 i C-30/95 Francja i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-1375, pkt 74).
- 72 Jednakże w odniesieniu do niniejszej sprawy należy zauważyć, że skarżący złożył wniosek o odszkodowanie razem z wnioskiem o stwierdzenie nieważności i że w konsekwencji Sąd może wydać rozstrzygnięcie w przedmiocie ewentualnego zawinienia Parlamentu bez konieczności wydania rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania stwierdzenia nieważności. Skarżący może więc skutecznie powołać się na to orzecznictwo w celu uzasadnienia swego interesu prawnego.
- 73 Wreszcie zwrot kosztów związanych z niniejszą skargą wchodzi w zakres ustaleń dotyczących kosztów i również ta kwestia nie może stanowić podstawy dla interesu skarżącego w stwierdzeniu nieważności zaskarżonej decyzji.
- 74 Dlatego też należy stwierdzić, iż postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności zostaje umorzone bez potrzeby zbadania zarzutu niedopuszczalności zgłoszonego przez Parlament.

2. *W przedmiocie żądania odszkodowania*

W przedmiocie dopuszczalności

Argumenty stron

- ⁷⁵ Parlament utrzymuje zasadniczo, że skarżący nie przytoczył w skardze żadnej konkretnej okoliczności, a tym bardziej dowodu wskazującego na to, iż w niniejszej sprawie zostały spełnione trzy kumulatywne przesłanki powstania odpowiedzialności Wspólnoty, to jest bezprawność zachowania zarzucanego instytucji, rzeczywiste powstanie szkody i istnienie związku przyczynowego pomiędzy zachowaniem a podnoszoną szkodą, i że w związku z tym wniosek o odszkodowanie jest niedopuszczalny.
- ⁷⁶ Skarżący uważa zasadniczo, po pierwsze, że należycie wykazał bezprawność zachowania Parlamentu poprzez przypomnienie zarzutów podniesionych przez niego na poparcie wniosku o stwierdzenie nieważności i w szczególności okoliczności, że zaskarżona decyzja została podjęta na podstawie oczywiście niewłaściwej podstawy prawnej. Uważa on, po drugie, że zaskarżona decyzja naraża go na krzywdę i na „prześladowanie przez wymiar sprawiedliwości”. Krzywda ta polega na uszczerbku na jego honorze wynikającym z tego, że cała francuska i międzynarodowa prasa zinterpretowała odmowę udzielenia mu zgody na skorzystanie z immunitetu jako potępienie go przez Parlament. Uważa on, po trzecie, że związek przyczynowy między bezprawnym zachowaniem Parlamentu i wynikającą z niego szkodą został wykazany.

Ocena Sądu

- 77 Na podstawie art. 44 § 1 lit. c) regulaminu skarga powinna w szczególności zawierać przedmiot sporu oraz zwięzłe przedstawienie powołanych zarzutów. Aby zadośćuczynić tym wymogom, skarga o naprawienie szkody, której wyrządzenie zarzucane jest instytucji, powinna zawierać elementy pozwalające na określenie zachowania zarzucanego instytucji przez skarżącego, przyczyny, dla których uważa on, że istnieje związek przyczynowy pomiędzy zachowaniem a zarzucaną szkodą oraz charakter i zakres tej szkody (zob. postanowienie Sądu z dnia 22 lipca 2005 r. w sprawie T-376/04 Polyelectrolyte Producers Group przeciwko Radzie i Komisji, Zb.Orz. s. II-3007, pkt 54 i przytoczone tam orzecznictwo). Ponadto informacje te powinny być dostatecznie zrozumiałe i dokładne, aby pozwolić stronie pozwanej na przygotowanie obrony, a Sądowi – na rozstrzygnięcie skargi, jeśli okaże się to konieczne, bez pomocy innych informacji. Zasada pewności prawa i prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości wymaga dla dopuszczalności skargi, by istotne okoliczności faktyczne i prawne, na których została oparta, wynikały przynajmniej zwięzłe, lecz w sposób spójny i zrozumiały, z samej treści skargi (zob. wyrok Sądu z dnia 12 grudnia 2007 r. w sprawie T-308/05 Włochy przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-5089, pkt 72 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 78 W konsekwencji należy ustalić, czy informacje zawarte w skardze są dostatecznie zrozumiałe i dokładne, aby pozwolić stronie pozwanej na przygotowanie obrony, a Sądowi – na rozstrzygnięcie skargi odszkodowawczej bez pomocy innych informacji.
- 79 Należy stwierdzić, że szczególnie dokładna lektura skargi pokazuje, że zachowanie zarzucone Parlamentowi zostało wskazane w sposób dostatecznie zrozumiały, że w skardze wskazuje się, iż zaskarżona decyzja naraża skarżącego na krzywdę i na „prześladowanie przez wymiar sprawiedliwości” i że obejmuje ona żądanie zasądzenia od Parlamentu kwoty 8000 EUR tytułem zadośćuczynienia za krzywdę.
- 80 Informacje te okazują się wystarczające, aby pozwolić Parlamentowi na przygotowanie obrony, a Sądowi – na rozstrzygnięcie skargi odszkodowawczej.

81 W konsekwencji należy uznać, że skarga odszkodowawcza jest dopuszczalna.

Co do istoty

Argumenty stron

82 Skarżący utrzymuje zasadniczo, że zachowanie Parlamentu jest bezprawne i że w związku z nim wyrządzono mu krzywdę, co do której uściślił on, iż polega na uszczerbku na jego honorze. Szacuje on tę krzywdę na 8000 EUR, przyznając jednocześnie, że wyrokiem wydanym przez Cour de cassation część tej krzywdy została naprawiona.

83 Należy przypomnieć, że skarżący podnosi zasadniczo, po pierwsze, że Parlament dopuścił się obejścia przepisów proceduralnych, po drugie, że naruszył art. 9 i 10 protokołu, po trzecie, że naruszył utrwaloną praktykę komisji prawnej, jeśli chodzi o z jednej strony wolność wypowiedzi i z drugiej strony fumus persecutionis, po czwarte, że naruszył zasady pewności prawa i uzasadnionych oczekiwań, po piąte, że naruszył niezależność poselską, i wreszcie po szóste, że nie zastosował się do przepisów swojego regulaminu dotyczących procedury mogącej doprowadzić do wykluczenia posła.

84 Jeśli chodzi o zarzut drugi, skarżący podnosi zasadniczo między innymi, że art. 9 protokołu, który dotyczy opinii lub stanowisk zajętych przez parlamentarzystów w głosowaniu w ramach wykonywania ich obowiązków służbowych, który to artykuł został przyjęty przez Parlament za podstawę decyzji o odmowie udzielenia zgody na skorzystanie z immunitetu, nie może mieć zastosowania w niniejszym przypadku, ponieważ przepis ten dotyczy tylko opinii i stanowisk zajętych podczas sesji plenarnych

i posiedzeń organów parlamentarnych takich jak komisje lub grupy polityczne, a nie opinii wyrażonych przy okazji kongresów lub kampanii elektoralnych.

- 85 Skarżący utrzymuje, że – przeciwnie – w jego przypadku zastosowanie ma art. 10, gdyż przepis ten dotyczy w szczególności aktów, które nie są opiniami ani stanowiskami zajętymi w głosowaniu, niezależnie od tego, czy miały one miejsce w Parlamencie Europejskim, czy też nie. Tymczasem twierdzenia, za które był on ścigany, zostały przedstawione podczas konferencji prasowej zwołanej w celu poinformowania o wznowieniu działalności politycznej po przerwie wakacyjnej, która odbyła się w pomieszczeniach należących do partii politycznej, której jest on przedstawicielem.
- 86 Tak więc, przyjmując za podstawę wyłącznie art. 9 protokołu, Parlament dopuścił się naruszenia prawa.
- 87 Parlament utrzymuje zasadniczo, że przesłanki powstania odpowiedzialności Wspólnoty nie zostały spełnione i że wniosek powinien zostać oddalony jako bezzasadny.
- 88 Jeśli chodzi o bezprawność zarzucanego mu zachowania Parlament podniósł zasadniczo w ramach żądania stwierdzenia nieważności, po pierwsze, że skarga dotyczy sprawozdania przyjętego przez komisję do spraw prawnych i w szczególności uzasadnienia tego sprawozdania, podczas gdy tylko decyzja przyjęta podczas sesji plenarnej może stanowić akt Parlamentu, ponieważ ani propozycji decyzji zawartej w sprawozdaniu komisji do spraw prawnych, ani uzasadnienia nie można uważać za akt Parlamentu, po drugie, że akty dotyczące udzielenia zgody na skorzystania z immunitetu nie mogą się bezpośrednio opierać o protokół i że z tego względu wybrano zawartą w jego regulaminie podstawę prawną przyjmowania aktów udzielających zgody na skorzystanie z immunitetu, po trzecie, że w ramach prawnych udzielenia zgody na skorzystanie z immunitetu decyzja Parlamentu o jego uchyleniu mogła teoretycznie zostać podjęta zarówno na podstawie art. 9 protokołu, jak i na podstawie jego art. 10, po czwarte, że zarzuty skarżącego dotyczące konieczności zastosowania art. 10 odnoszą się w większym stopniu do zbadania zaskarżonej decyzji co do istoty niż do kwestii jej podstawy prawnej, po piąte, że jego zdaniem art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu

nie zawiera odesłania do art. 26 akapit trzeci konstytucji francuskiej i że skarżący nie utrzymuje w skardze, iż Parlament powinien był zastosować art. 26 akapit trzeci konstytucji francuskiej, lecz że ewentualna decyzja o udzieleniu zgody na skorzystanie przez skarżącego z immunitetu powinna była wywołać skutek przewidziany w tym konstytucyjnym przepisie, po szóste, że, nawet w razie możliwości zastosowania tego przepisu konstytucyjnego wobec skarżącego mógł on, z uwagi na przysługujące mu uprawnienia dyskrecyjne, przyjąć taką decyzję jak zaskarżona decyzja, po siódme zastosowanie art. 26 akapit trzeci konstytucji francuskiej doprowadziłoby z jednej strony do pojawienia się kwestii, czy nie należało raczej podjąć działań bezpośrednio na podstawie tego przepisu krajowego zamiast prowadzić postępowanie przewidzianego w jego regulaminie i że Parlament uważa, iż mógł on przyjąć decyzję odmowną nawet w przypadku podjęcia działań na podstawie art. 26 akapit trzeci konstytucji francuskiej, a sytuacja prawna skarżącego nie uległaby w takim przypadku zmianie, ponadto w razie braku ponownej decyzji Parlamentu i żądającej zawieszenia postępowania skutki tej decyzji wygasłyby z końcem sesji rocznej 2005/2006, czyli w drugi wtorek marca 2006 r., to jest przed osądzeniem skarżącego przez tribunal correctionnel, po ósme, że skarżący nie mógł skutecznie powołać się na naruszenie zasady uzasadnionych oczekiwań, po dziewiąte, że skarżący nie przedstawił jakichkolwiek dowodów na poparcie swoich zarzutów dotyczących tego, że zaskarżona decyzja miała naruszać jego niezależność przysługującą mu z tytułu bycia posłem, i wreszcie po dziesiąte, że zarzuty skarżącego dotyczące naruszenia art. 3 ust. 6 akapit drugi regulaminu Parlamentu są całkowicie bezpodstawne.

- ⁸⁹ Jeśli chodzi o związek przyczynowy, Parlament podniósł, że nie ponosi on żadnej odpowiedzialności za okoliczność, iż osoby trzecie źle zinterpretowały zaskarżoną decyzję i widziały w niej domniemanie winy skarżącego.

Ocena Sądu

- ⁹⁰ Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem powstanie pozaumownej odpowiedzialności Wspólnoty z tytułu bezprawnego zachowania jej organów w rozumieniu art. 288 akapit drugi WE uzależnione jest od jednoczesnego spełnienia przesłanek, którymi

są: bezprawność zachowania zarzucanego instytucji, rzeczywiste powstanie szkody i istnienie związku przyczynowego pomiędzy zarzucanym zachowaniem a podniesioną szkodą (wyrok Trybunału z dnia 29 września 1982 r. w sprawie 26/81 *Oleifici Mediterranei* przeciwko EWG, Rec. s. 3057, pkt 16; wyrok Sądu z dnia 11 lipca 1996 r. w sprawie T-175/94 *International Procurement Services* przeciwko Komisji, Rec. s. II-729, pkt 44).

- 91 Te trzy przesłanki powstania odpowiedzialności Wspólnoty muszą być spełnione łącznie (wyrok Trybunału z dnia 9 września 1999 r. w sprawie C-257/98 P *Lucaccioni* przeciwko Komisji, Rec. s. I-5251, pkt 14; wyrok Sądu z dnia 6 grudnia 2001 r. w sprawie T-43/98 *Emesa Sugar* przeciwko Radzie, Rec. s. II-3519, pkt 59). Tak więc niespełnienie jednej z nich jest wystarczającym powodem oddalenia skargi odszkodowawczej (wyrok Sądu z dnia 17 grudnia 2003 r. w sprawie T-146/01 *DLD Trading* przeciwko Radzie, Rec. s. II-6005, pkt 74).
- 92 W niniejszym przypadku na wstępie należy zbadać zarzuty dotyczące bezprawności zachowania Parlamentu.

— W przedmiocie zachowania zarzucanego Parlamentowi

- 93 Należy przypomnieć, że co się tyczy pierwszej ze wspomnianych powyżej w pkt 90 trzech przesłanek powstania odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty, orzecznictwo wymaga, aby zostało wykazane istnienie wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej, która przyznaje jednostkom określone uprawnienia. Jeśli chodzi o wymóg, zgodnie z którym naruszenie musi być wystarczająco istotne, decydujące kryterium pozwalające na uznanie tej przesłanki za spełnioną, w szczególności jeżeli instytucja, o którą chodzi, dysponuje dużym zakresem uznania, stanowi oczywiste i poważne naruszenie przez tę instytucję granic przysługującego jej uznania. Jeżeli instytucja ta dysponuje jedynie znacznie ograniczonym uznaniem bądź uznanie takie jej nie przysługuje, zwykłe naruszenie prawa wspólnotowego może być wystarczające dla stwierdzenia, że miało miejsce wystarczająco istotne naruszenie (wyrok Trybunału z dnia 4 lipca 2000 r. w sprawie C-352/98 P *Bergaderm i Goupil* przeciwko Komisji, Rec. s. I-5291, pkt 43, 44, wyrok Sądu z dnia 12 lipca 2001 r. w sprawach

połączonych T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 i T-225/99 Comafrica i Dole Fresh Fruit Europe, Rec. s. II-1975, pkt 134).

⁹⁴ Nawet jeśli przywileje i immunitety przyznane w protokole Wspólnotom Europejskim mają jedynie charakter funkcjonalny, gdyż stawiają sobie za cel uniknięcie przeszkody na drodze działania i niezależności Wspólnot (postanowienia Trybunału: z dnia 11 kwietnia 1989 r. w sprawie 1/88 SA Générale de Banque przeciwko Komisji, Rec. s. 857, pkt 9; z dnia 13 lipca 1990 r. w sprawie C-2/88 IMM Zwartveld i in., Rec. s. I-3365, pkt 19), to nie zmienia to faktu, że przyznano je w sposób wyraźny posłom do Parlamentu Europejskiego a także urzędnikom i innym pracownikom instytucji Wspólnoty. Okoliczność, że przywileje i immunitety obowiązują we wspólnotowym interesie publicznym, uzasadnia przyznaną instytucjom kompetencję do uchylenia w razie potrzeby immunitetu, lecz nie oznacza, że te przywileje i immunitety zostały przyznane wyłącznie Wspólnocie, a nie również jej urzędnikom, innym pracownikom i posłom. Protokół ustanawia więc w odniesieniu do tych osób prawo podmiotowe, którego poszanowanie jest zagwarantowane za pomocą ustanowionego w traktacie prawa do wniesienia skargi (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 15 października 2008 r. w sprawie T-345/05 Mote przeciwko Parlamentowi, Zb.Orz. s. II-2849, pkt 28; zob. również analogicznie wyrok Trybunału z dnia 16 grudnia 1960 r. w sprawie 6/60 Humblet przeciwko państwu belgijskiemu, Rec. s. 1125, 1148).

⁹⁵ Należy stwierdzić, że w piśmie, które przesłał on przewodniczącemu Parlamentu w dniu 7 kwietnia 2005 r. w celu wniesienia pod obrady komisji do spraw prawnych wniosku o udzielenie zgody na skorzystanie przez skarżącego z immunitetu parlamentarnego, L. Romagnoli, powołując się na art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu, wskazał, że B. Gollnisch korzysta z immunitetu parlamentarnego przewidzianego w art. 26 konstytucji francuskiej, który stanowi, że Zgromadzenie, do którego należy parlamentarzysta, może zażądać zawieszenia postępowania. Podjął on zatem działania w celu udzielenia zgody na skorzystanie przez B. Gollnisch z immunitetu za jego zgodą, na podstawie art. 6 ust. 3 regulaminu Parlamentu.

⁹⁶ Parlament przyznał podczas rozprawy, że przedmiotem wniosku było zażądanie przez Parlament zawieszenia postępowania na podstawie art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu i art. 26 konstytucji francuskiej.

- 97 Należy uznać, że postępując zgodnie z przedłożoną przez komisję prawną propozycją odmowy udzielenia zgody na skorzystanie przez B. Gollnisha z immunitetu i powołując się w zaskarżonej decyzji na jej sprawozdanie, jednocześnie nie czyniąc żadnych zastrzeżeń co do treści znajdującego się w tym dokumencie uzasadnienia, Parlament przyjął uzasadnienie sprawozdania jako własny dokument.
- 98 Wynika z tego, że krytyczne uwagi dotyczące uzasadnienia sprawozdania komisji do spraw prawnych powinno się uważać za skierowane przeciwko uzasadnieniu samej zaskarżonej decyzji (zob. podobnie ww. w pkt 94 wyrok w sprawie Mote przeciwko Parlamentowi, pkt 59).
- 99 Z projektów sprawozdań komisji do spraw prawnych wynika, że:
- w pierwszym projekcie sprawozdania zaproponowano udzielenie zgody na skorzystanie przez skarżącego z immunitetu na podstawie art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu;
 - w drugim projekcie sprawozdania zaproponowano odmowę udzielenia zgody na skorzystanie przez skarżącego z immunitetu na podstawie argumentów opartych o art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu;
 - w trzecim projekcie sprawozdania zaproponowano, aby skarżący nie otrzymał zgody na skorzystanie z immunitetu ani na podstawie art. 9, ani art. 10 protokołu;

- w ostatniej wersji sprawozdania przyjętej przez komisję do spraw prawnych i następnie przez sam Parlament zaproponowano odmowę udzielenia zgody na skorzystanie przez skarżącego z immunitetu, precyzując w ust. 1 zatytułowanym „III. Uzasadnienie proponowanej decyzji”, że komisja do spraw prawnych uznała, iż sprawa ta podlega ocenie w świetle art. 9 protokołu.

- 100 Mając na uwadze treść wniosku przedłożonego Parlamentowi, którego przedmiotem było zawieszenie postępowania na podstawie art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu i art. 26 konstytucji francuskiej, należy uważać, że Parlament – decydując o zbadaniu wniosku w świetle art. 9 protokołu – odmówił zbadania go w świetle art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu.
- 101 Należy przyznać, że Parlament dysponuje szerokim zakresem uznania, jeśli chodzi o kierunek, który zamierza nadać decyzji w przedmiocie wniosku takiego jak ten, który został złożony w niniejszym przypadku.
- 102 Nie zmienia to faktu, że Parlamentowi przedłożono wniosek o zawieszenie postępowania na podstawie art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu, który był sformułowany jednoznacznie, a więc kwestia, czy decyzję należało podjąć w oparciu o art. 9, czy też art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu nie podlegała uznaniu Parlamentu.
- 103 Należy bowiem stwierdzić, że Parlament nie zadecydował, czy uwzględnić przedłożony mu wniosek, czy też nie, co stanowiłoby decyzję wchodzącą w zakres jego swobody ocennej.
- 104 Odpowiedź Parlamentu na przedstawione mu pytanie była bowiem taka, że nie zamierza on udzielić zgody na skorzystanie przez skarżącego z immunitetu w świetle art. 9 protokołu.

- 105 Należy stwierdzić, że powstrzymując się od podjęcia decyzji na podstawie art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu Parlament nie podjął decyzji w przedmiocie ewentualnego zawieszenia postępowania, które przewidziane jest w art. 26 ust. 3 konstytucji francuskiej.
- 106 Założeniem przepisu art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu jest bowiem to, że zakres i waga immunitetu, z którego korzystają posłowie na ich terytoriach krajowych, podlegają określeniu za pomocą poszczególnych praw krajowych, do których ten przepis odsyła.
- 107 Z uwagi na to, że na podstawie art. 7 ust. 2 akapit pierwszy Aktu dotyczącego wyborów członków Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich (Dz.U. 1976, L 278, s. 5) od wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2004 r. mandatu członka Parlamentu Europejskiego nie można łączyć z członkostwem w parlamencie krajowym, na Parlamencie Europejskim spoczywa zapewnienie skuteczności immunitetów przewidzianych w art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu, co Parlament przyznał podczas rozprawy.
- 108 Z powodów wskazanych powyżej w pkt 94, art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu mający za przedmiot ustanowienie – w związku z przepisami prawa krajowego, do których odsyła – systemu immunitetów przysługujących członkom Parlamentu na ich terytoriach krajowych podczas sesji Parlamentu ustanawia prawo podmiotowe na rzecz osób, których to dotyczy, i w konsekwencji stanowi normę prawną, która przyznaje określone uprawnienia członkom Parlamentu. Wynika stąd, że powstrzymując się od podjęcia decyzji na podstawie art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu Parlament naruszył w sposób wystarczająco istotny normę prawną, która przyznaje jednostkom określone uprawnienia.
- 109 Należy zatem zbadać, czy zostały spełnione pozostałe przesłanki powstania odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty, a mianowicie rzeczywiste powstanie szkody i istnienie związku przyczynowego.

— W przedmiocie związku przyczynowego

- 110 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem z zakresu odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty przesłanka dotycząca związku przyczynowego zostaje spełniona, jeżeli istnieje bezpośredni związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy bezprawnym zachowaniem instytucji i wyrządzoną szkodą, a wykazanie tego związku spoczywa na stronie skarżącej. Wspólnota może ponosić odpowiedzialność jedynie za szkody wynikające w sposób wystarczająco bezpośredni z nieprawidłowego zachowania danej instytucji (wyrok Trybunału z dnia 30 stycznia 1992 r. w sprawach połączonych C-363/88 i C-364/88 *Finsider i in. przeciwko Komisji*, Rec. s. I-359, pkt 25; postanowienie Trybunału z dnia 5 lipca 2007 r. w sprawie C-255/06 P *Yedaş Tarim ve Otomotiv Sanayi ve Ticaret przeciwko Radzie i Komisji*, niepublikowane w Zbiorze, pkt 61), to znaczy, że zachowanie to musi stanowić bezpośrednią przyczynę szkody (zob. postanowienie Sądu z dnia 12 grudnia 2000 r. w sprawie T-201/99 *Royal Olympic Cruises i in. przeciwko Radzie i Komisji*, Rec. s. II-4005, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo). Natomiast Wspólnota nie jest zobowiązana do naprawienia wszelkich, nawet odległych, szkodliwych konsekwencji zachowania jej organów (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 4 października 1979 r. w sprawach połączonych 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 i 45/79 *Dumortier frères i in. przeciwko Radzie*, Rec. s. 3091, pkt 21).
- 111 Skarżący twierdzi, że przywołane powyżej w pkt 83 bezprawne zachowania Parlamentu leżą u źródeł uszczerbku na honorze, na który się on powołuje.
- 112 Należy jednocześnie wyjaśnić, że w odpowiedzi na pisemne pytanie Sądu z dnia 23 lipca 2009 r. skarżący sprecyzował, że wyrok *Cour de cassation* nie naprawił w całości krzywdy wyrządzonej mu w związku z zaskarżoną decyzją. Tak więc sam skarżący wskazuje jako źródło tej krzywdy lub jej części postępowania prowadzone przeciwko niemu przez władze francuskie.
- 113 W konsekwencji bezprawne zachowanie Parlamentu polegające na odmowie zbadania wniosku na podstawie art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu i nieudzieleniu mu odpowiedzi na tej podstawie nie stanowi bezpośredniej i decydującej przyczyny uszczerbku na honorze lub przynajmniej części uszczerbku na honorze, na który on się powołuje.

- 114 W każdym razie należy również zauważyć, że bezprawność zaskarżonej decyzji nie może stanowić bezpośredniej i decydującej przyczyny uszczerbku na honorze, na który powołuje się skarżący.
- 115 Jak bowiem przyznaje skarżący w swojej pisemnej odpowiedzi na pytanie Sądu dotyczące skutków wyroku Cour de cassation, gdyby Parlament podjął działanie na podstawie art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu, to mógłby on prawidłowo albo zażądać zawieszenia postępowania, albo go nie zażądać.
- 116 Decyzja żądająca zawieszenia postępowania nie stanowi bowiem nieodzownego skutku przedłożenia Parlamentowi odnośnego wniosku z uwagi na szeroki zakres uznania, który został mu przyznany w tym względzie.
- 117 W związku z tym przy założeniu, że szkoda została wykazana, okoliczność, że Parlament nie uwzględnił przedłożonego mu wniosku o zażądanie zawieszenia postępowania w oparciu o błędną podstawę prawną, nie może stanowić bezpośredniej i decydującej przyczyny podniesionej szkody.
- 118 Jako że nie wykazano istnienia związku przyczynowego, należy żądanie odszkodowania oddalić jako bezzasadne bez potrzeby zbadania ostatniej przesłanki powstania odpowiedzialności Wspólnoty, czyli szkody.

W przedmiocie kosztów

- ¹¹⁹ Skarżący żąda zasadniczo, aby Parlament został obciążony obowiązkiem zapłaty kwoty 4000 EUR na jego rzecz tytułem kosztów dotyczących zastępstwa i przygotowania skargi. Decyzję o dopuszczalności wniosku poddaje on ocenie Sądu.
- ¹²⁰ Parlament utrzymuje zasadniczo, że wskazanie zryczałtowanej kwoty, takiej jak ta, której żąda skarżący, nie zostało przewidziane w art. 87 i nast. regulaminu i że wniosek zmierzający do obciążenia Parlamentu kosztami postępowania jest zatem niedopuszczalny.
- ¹²¹ Zgodnie z art. 91 lit. b) regulaminu do kosztów podlegających zwrotowi zalicza się niezbędne wydatki poczynione przez strony w związku z postępowaniem, w szczególności koszty podróży i pobytu, a także wynagrodzenia pełnomocników, doradców, adwokatów lub radców prawnych.
- ¹²² Mimo że skarżącemu nie przysługuje z tego tytułu prawo do zryczałtowanej, kwoty należy uznać, że wniosek skarżącego ma na celu obciążenie Parlamentu kosztami postępowania. Dlatego też nie jest on niedopuszczalny.
- ¹²³ Zgodnie z art. 87 § 2 akapit pierwszy regulaminu Sądu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.
- ¹²⁴ Zgodnie z art. 87 § 6 regulaminu Sądu, w przypadku umorzenia postępowania, rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów zależy od uznania Sądu

¹²⁵ W niniejszej sprawie należy orzec, że Parlament zostaje obciążony własnymi kosztami oraz dwoma trzecimi kosztów poniesionych przez skarżącego, włącznie z tymi, które związane są z postępowaniem w przedmiocie zarządzenia środka tymczasowego.

Z powyższych względów

SĄD (trzecia izba)

orzeka, co następuje:

- 1) **Umarza się postępowanie w przedmiocie wniosku o stwierdzenie nieważności.**
- 2) **Wniosek o naprawienie szkody zostaje oddalony.**
- 3) **Parlament Europejski zostaje obciążony własnymi kosztami postępowania oraz dwoma trzecimi kosztów postępowania poniesionych przez B. Gollnischa, włącznie z tymi, które związane są z postępowaniem w przedmiocie zarządzenia środka tymczasowego.**

- 4) **B. Gollnisch zostaje obciążony jedną trzecią własnych kosztów postępowania, włącznie z tymi, które związane są z postępowaniem w przedmiocie zarządzenia środka tymczasowego.**

Azizi

Cremona

Frimodt Nielsen

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 19 marca 2010 r.

Podpisy